

MANIFEST NEDERLANDS OP SCHOOL

MEER INHOUD, MEER PLEZIER, BETER RESULTAAT

Levende Talen Magazine publiceerde in het vorige nummer dat er draagvlak is voor een koerswijziging van het schoolvak Nederlands in het voortgezet onderwijs. De uitgangspunten van de nieuwe koers staan in het Manifest Nederlands op school, dat beoogt politici en andere beleidsmakers ertoe aan te zetten om docenten te ondersteunen in hun streven naar betere resultaten en aantrekkelijk en betekenisvol taal- en literatuuronderwijs door een herziening van het leerplan Nederlands en het examenprogramma.

Het schoolvak Nederlands is een belangrijk vak, dat gericht is op de ontwikkeling van taalvaardigheid en geletterdheid. Veel docenten Nederlands geven heel inspirerend en bevlogen les, maar toch is niemand echt helemaal tevreden over het vak. Veel leerlingen vinden Nederlands saai en docenten lijden vaak onder zware werkdruk. Meer algemeen is de kritiek: het programma heeft te weinig inhoud, is niet uitdagend genoeg, en het sluit onvoldoende aan bij de maatschappelijke eisen voor taalvaardigheid en geletterdheid. Dat moet en kan beter.

In 2015 heeft diverse malen intensief overleg plaats gehad tussen docenten, wetenschappers, didactici, onderwijsonderzoekers en allerlei bij het schoolvak Nederlands betrokken instanties. Uit de discussies bleek een grote eenstemmigheid over de richting waarin het vak verder ontwikkeld en verrijkt dient te worden: het moet meer gaan om *bewuste taalvaardigheid* en *bewuste literaire competentie*, kortom *bewuste geletterdheid*.

Het doel van bewuste geletterdheid is vertaald in een aantal stellingen, die onder docenten op een breed draagvlak lijken te mogen rekenen. In november 2015 schaarde 75 procent van de neerlandici zich erachter bij een peiling op de conferentie Het Schoolvak Nederlands.

Dit vraagt om een fundamentele herziening van het curriculum Nederlands, een herziening die docenten ondersteunt in hun streven naar betere resultaten en aantrekkelijk en betekenisvol taal- en literatuuronderwijs.

STELLINGEN

1

Bewust geletterd. Het schoolvak Nederlands moet gericht zijn op het ontwikkelen van een *bewuste taalvaardigheid* en *literaire competentie*. Dat betekent dat die vaardigheden steunen op inzicht in taal, literatuur en communicatie. Op die manier kunnen ze bijdragen aan de culturele, maatschappelijke en persoonlijke vorming van leerlingen.

2

Doen maar ook denken. Het schoolvak Nederlands moet ook *denkvaardigheidsonderwijs* zijn en aansluiten bij recente didactische inzichten op het gebied van leerkrachtmodellering, en observerend en samenwerkend leren. Daarbij moeten een onderzoekende houding en creativiteit worden gestimuleerd en ontwikkeld.

3

Vorm maar ook inhoud. Het schoolvak Nederlands moet meer gaan over het Nederlands: niet alleen de correcte vorm, maar ook het Nederlands als taalkundig fenomeen, als product en producent van cultuur in de context van andere culturen, als communicatiemiddel en als voertuig van het denken.

4

Meer samenhang. Het schoolvak Nederlands moet meer gericht zijn op integratie van kennis en vaardigheden. Het vak is verkaveld in deelvaardigheden en domeinen waardoor de

verbanden zoek zijn geraakt. Spelling, woordenschat, zinsbouw en het schrijven van een tekst staan vaak los van elkaar, net zoals literatuur en het lezen en schrijven van zakelijke teksten.

5

Beloon inzicht. De eindtermen van het schoolvak Nederlands dienen aan te sluiten op het doel van bewuste taalvaardigheid en literaire competentie. Het bewustzijn van de eigen taalbeheersing en literaire competentie dient, net als de denkvaardigheid en de bereikte inzichten, expliciet te worden getoetst.

6

Toets ook schrijven landelijk. Het maatschappelijke belang van een goede schrijfvaardigheid is zeer groot. Schrijven dient daarom in het schoolvak Nederlands centraal te worden getoetst.

7

Minder werkdruk. De buitensporige werkdruk voor docenten in het schoolvak Nederlands moet omlaag, ook om ruimte te bieden aan vakdidactische ontwikkeling en scholing.

8

Samenwerking en uitwisseling. De betrokkenen bij het schoolvak Nederlands moeten actiever samenwerken in de ontwikkeling van lesmateriaal en toetsing. De uitwisseling tussen wetenschap en schoolvak moet intensiever. ■

Met het programma Meesterschap in de Vakdidactiek geven acht universiteiten – met ondersteuning van het Regieorgaan Geesteswetenschappen – een impuls aan de versterking van de vakdidactiek in de geesteswetenschappelijke schoolvakken. De Meesterschapsteams Nederlands – taalkunde/taalbeheersing en letterkunde – hebben de opdracht om het onderwijs en onderzoek op het gebied van het schoolvak te versterken. Zie <<http://vakdidactiekgw.nl>>.